

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Θέλω να σας πω την αλήθεια
Το υπόσχομαι...
Με λένε Νιλουφέρ

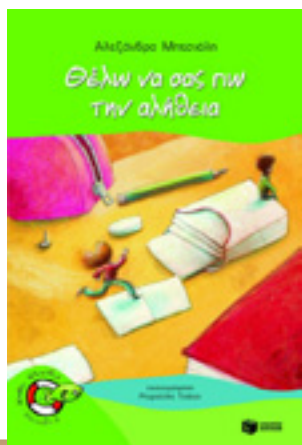
Αλεξάνδρα Μητσιάλη

Εικονογράφηση: Raffaella Ciacci | 32 40 40

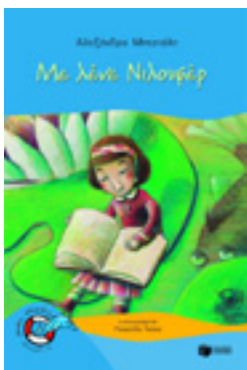
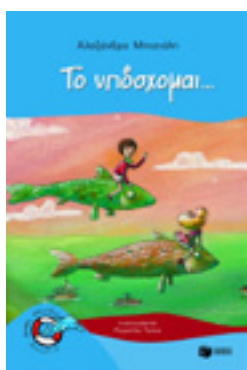
Σειρά: Χωρίς Σωσίβιο

Δραστηριότητες για τις τάξεις: 0-5 Α Β Γ

Τα θέματα αυτών των τριών βιβλίων, *Θέλω να σας πω την αλήθεια*, *Το υπόσχομαι* (υποψήφιο για το Κρατικό Βραβείο του 2014), *Με λένε Νιλουφέρ* (υποψήφιο για το Κρατικό Βραβείο του 2012), που αποτελούν θα λέγαμε μια τριλογία, είναι η μετανάστευση και η ξενιτιά, η παιδική εργασία και τα δικαιώματα του παιδιού, η βία στο σχολείο, η ενσυναίσθηση και η φιλία, η αποδοχή του διαφορετικού, η πολιτισμική συμφιλίωση που διευκολύνει την ένταξη και την αρμονική συμβίωση στην ομάδα, τα δικαιώματα του παιδιού. Οι δραστηριότητες που ακολουθούν είναι μια πρόταση της ίδιας της συγγραφέως και στο σύνολό τους μπορούν να καλύψουν έναν ολοκληρωμένο ετήσιο κύκλο φιλιαναγνωσίας. Οι δραστηριότητες αυτές αξιοποιούν τεχνικές του εκπαιδευτικού δράματος, της δημιουργικής γραφής, διαθεματικές εργασίες, παιχνίδια, προφορικές ασκήσεις. Σας βοηθούν ως εκπαιδευτικούς να εργαστείτε με τους μαθητές και τις μαθήτριάς σας πάνω σε αυτά τα θέματα με πρωτότυπους και ουσιαστικούς τρόπους. Στόχος είναι η απόλαυση της ανάγνωσης στη σχολική τάξη να συνδυαστεί με την ευαισθητοποίηση και τον προβληματισμό στο πλαίσιο μιας εκπαίδευσης για τον αλληλοσεβασμό και τη δικαιοσύνη.

Μια τριλογία για τη διαφορετικότητα
(Ο άλλος, ο ξένος, ο διαφορετικός)

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Θέλω να σας πω την αλήθεια (συνέχεια)

» ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

- 1 Ποια είναι η βασική δυσκολία του Εμιγκλέ μέσα στην τάξη; / Πού νομίζετε ότι οφείλεται;
- 2 Μπορείτε να φανταστείτε πώς μπορεί να νιώθει κάποιος σαν τον Εμιγκλέ, αν βρεθεί μέσα σε ένα περιβάλλον, για παράδειγμα σε μια σχολική τάξη, όπου τα παιδιά μιλούν μια γλώσσα εντελώς άγνωστη σ' αυτόν;

(Ζητάμε από τα παιδιά να μας πουν ένα συναίσθημα το καθένα. Γράφουμε αυτές τις λέξεις στον πίνακα σε μία στήλη. Ο Εμιγκλέ που έχει όλα αυτά τα αρνητικά συναισθήματα μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του; Πώς νιώθει κάποιος που μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του; Ζητάμε από τα παιδιά να μας πουν ένα συναίσθημα το καθένα. Γράφουμε τις λέξεις σε μια διπλανή στήλη. Κάνουμε τη σύγκριση. Αφού ο ίδιος δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του, τότε ποιος μπορεί να το κάνει;)

- 3
 - Γιατί η Δάφνη δεν αποκαλύπτει στα άλλα παιδιά αυτό που είδε στο πάρκο; Εσείς κρατάτε τα μυστικά των φίλων σας;
 - Είναι η Δάφνη μαρτυριάρα; (Ναι, γιατί - Όχι, γιατί). Πότε πρέπει να μιλάμε –μίλα, μη φοβάσαι– και πότε γινόμαστε μαρτυριάρες;
 - Είναι εύκολο να λέει κανείς μια αλήθεια μπροστά σε ολόκληρη την τάξη;

- 4 Ο Εμιγκλέ εργάζεται. Γιατί νομίζετε πως συμβαίνει αυτό;

• **Διαθεματική Εργασία:** «Ας μιλήσουμε για την παιδική εργασία».

(Έχουμε βρει εικόνες από εφημερίδες, περιοδικά ή υλικό της Unicef, με παιδιά απ' όλο τον κόσμο που δουλεύουν/ Τις πλαστικοποιούμε και τις μοιράζουμε στα παιδιά/ Τους ζητάμε να αναγνωρίσουν τα επαγγέλματα που βλέπουν σε αυτές και να δώσουν ένα όνομα στο παιδί της δικής τους εικόνας/ Ανοίγουμε στο πάτωμα έναν παγκόσμιο χάρτη/ Μιλάμε για τις περιοχές στον πλανήτη όπου παρουσιάζεται περισσότερο η παιδική εργασία/ Ο κάθε μαθητής ή η κάθε ομάδα μαθητών διαλέγει μια χώρα όπου κατά προσέγγιση ή υποθετικά ζει το παιδί της εικόνας του(ς)/ Μελετά και παρουσιάζει στην τάξη τη χώρα αυτή/ Αφού όλα τα παιδιά παρουσιάσουν, διαλέγουμε έναν τοίχο της τάξης και τοποθετούμε τις εργασίες μαζί με τις φωτογραφίες της χώρας που έφεραν).

• **Δημιουργική γραφή:** γράφει ο κάθε μαθητής σε πρώτο πρόσωπο, ταυτιζόμενος με το παιδί της εικόνας του, ένα κείμενο που μπορεί να ξεκινάει με διάφορους τρόπους: «Θα ήθελα πολύ να πηγαίνω σχολείο, αλλά αυτό δε γίνεται...», «Η ζωή μου εδώ είναι πολύ δύσκολη...», «Με λένε Ομάρ και έχω έξι αδέρφια...».

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Θέλω να σας πω την αλήθεια (συνέχεια)

» ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

5 Εκπαιδευτικό Δράμα: «Ο διάδρομος της συνείδησης».

Κάποιο παιδί γίνεται Δάφνη και τα υπόλοιπα που θέλουν να συμμετέχουν, χωρισμένα στις αντικρουόμενες φωνές της συνείδησής της, υποδύονται τις δύο πλευρές του διλήμματος: να πει την αλήθεια στον δάσκαλο η Δάφνη ή όχι και γιατί. Τα παιδιά στέκονται αντικριστά και σηκώνοντας και ενώνοντας τα χέρια τους φτιάχνουν έναν διάδρομο κάτω από τον οποίο περνά αργά η Δάφνη με τα μάτια κλειστά ακούγοντας τις φωνές μία προς μία. Η Δάφνη περνά μέσα από τον διάδρομο τρεις φορές, την τρίτη οι φωνές ακούγονται όλες μαζί πιέζοντας ακόμα περισσότερο τη Δάφνη να πάρει μια απόφαση. Οι φράσεις των παιδιών είναι σύντομες π.χ «πες το γιατί... μπορεί να βρισκόσουν εσύ στη θέση του» ή «μην το πεις γιατί... θα σε λένε καρφί», «πες το γιατί... δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του» ή «μην το πεις γιατί... δεν είναι δική σου δουλειά». Η Δάφνη στο τέλος ανοίγει τα μάτια της και μας ανακοινώνει ποια φωνή απ' όλες όσες άκουσε διαλέγει και θα ακολουθήσει.

Πώς νομίζετε πως ένιωσε η Δάφνη όταν υπερασπίστηκε τον Εμιγκλέ;

6 • Δημιουργική Γραφή: «Ο Εμιγκλέ κρατάει ημερολόγιο».

Εκεί γράφει κάθε μέρα τις σκέψεις και τα συναισθήματά του. Εκείνη την ημέρα έγραψε: «Αγαπημένο μου ημερολόγιο...»

(Τα παιδιά μπαίνουν στη θέση του Εμιγκλέ, υιοθετούν τη δική του οπτική γωνία και γράφουν μια παράγραφο ή και μεγαλύτερο κείμενο ανάλογα με την τάξη. Θα μπορούσαν, όμως, τα παιδιά να γράψουν ημερολόγιο υποδυόμενα και άλλα πρόσωπα που ήταν παρόντα στο περιστατικό: τον Ανέστη, την Αντιγόνη, έναν συμμαθητή/μια συμμαθήτρια, τον δάσκαλο. Με αυτόν τον τρόπο ξεδιπλώνονται πολλές οπτικές γωνίες).

• Δραματοποίηση: «Η συνάντηση».

Ο Εμιγκλέ περιμένει τη Δάφνη στο σχολασμα έξω από το σχολείο, γιατί έχει κάτι να της πει, μετά την αποκάλυψη που εκείνη κάνει μέσα στην τάξη. Τοποθετούμε όσα παιδιά θέλουν να συμμετέχουν σε δυο αντικριστές σειρές. Από τη μια οι Δάφνες κι από την άλλη ο Εμιγκλέ. Τι θα πει ή τι θα κάνει ο Εμιγκλέ μπροστά στη Δάφνη και πώς εκείνη θα αντιδράσει;

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Το υπόσχομαι

>> ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

- 1 Μοιάζει ο Νικόλας με τον Εμιγκλέ και σε ποια σημεία;
- 2 Πώς είναι να είσαι «ξένος» τελικά; Ποια είναι τα συναισθήματα του «ξένου», είτε είναι Έλληνας είτε αλλοδαπός;

• **Δραματοποίηση-Παιχνίδι:** «Έχεις νιώσει ποτέ ξένος;».

Βάζουμε μουσική απαλή και ζητούμε να σηκωθούν όρθιοι όσοι ενδιαφέρονται να παίξουν/ Τους ζητούμε να κινηθούν στον χώρο πότε πιο αργά, πότε πιο γρήγορα, πότε σαν να ήταν τριών, πότε πέντε, πότε επτά χρονών, πότε στενοχωρημένοι, πότε χαρούμενοι και ξαφνικά πλησιάζουμε κάποιον, τον ακουμπάμε με το χέρι μας, παγώνουμε όλοι και τον ρωτάμε: «έχεις νιώσει ποτέ ξένος;», «πότε;», «αν αυτό που αισθάνθηκες είχε γεύση, τι γεύση θα είχε;»/ Συνεχίζει η κίνηση στον χώρο/ ξαφνικά αγγίζουμε άλλον και ρωτάμε: «έχεις αισθανθεί ποτέ ξένος;», «πότε;», «αν αυτό που αισθάνθηκες είχε χρώμα, τι χρώμα θα ήταν;»/ Συνεχίζει η κίνηση στον χώρο/ ξαφνικά σταματάμε κάποιον άλλον και ρωτάμε: «έχεις αισθανθεί ξένος ποτέ;», «πότε;», «αν αυτό το συναίσθημα είχε φωνή, τι θα σου έλεγε;» ή «αν ήταν φυτό, τι θα ήταν;» ή «αν ήταν ζώο, τι ζώο θα ήταν»...Γράφουμε τις λέξεις που ειπώθηκαν στον πίνακα: Ξένος 1. Χρώμα = μαύρο, 2. Γεύση = ξινό, 3. Φυτό = σαρκοφάγο, 4. Φωνή = φύγε αποδώ...

- 3 Ο Νικόλας έκλαψε. Γιατί; Εσείς κλαίτε ορισμένες φορές; Σε ποιες περιπτώσεις;

Εκπαιδευτικό Δράμα: «Ο Κύκλος του Κουτσομπολιού».

Οι συμμαθητές του στον Καναδά, που βλέπουν τον Νικόλα μέσα από μια ορισμένη οπτική γωνία, τον σχολιάζουν αρνητικά. Καλούμε τους μαθητές να τοποθετήσουν τον Νικόλα (έναν μαθητή που προσφέρεται να μπει σε ρόλο) σε μια καρέκλα, δίνοντάς του τη στάση σώματος και την έκφραση του προσώπου που επιλέγουν ανάλογα με το πώς τον φαντάζονται. Έπειτα τον κυκλώνουν και κινούμενοι κυκλικά γύρω του, τον βομβαρδίζουν με τα αρνητικά τους σχόλια. Ρωτάμε τον Νικόλα πώς αισθάνεται.

- 4 Παίζει ρόλο η αντιμετώπιση αυτή στην απόφασή του να μάθει τη γλώσσα της Δάφνης;

Διαθεματική Εργασία: «Ο καθένας έχει τη δική του ιστορία».

Ο καθένας μας από κάπου έρχεται (άλλη χώρα, μια άλλη περιοχή της Ελλάδας, μια πόλη, ένα χωριό...) κι αν όχι αυτός, οι γονείς του. Έχουμε στην ευρύτερη οικογένειά μας κάποιο μετανάστη (εξωτερική ή εσωτερική μετανάστευση);

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Το υπόσχομαι (συνέχεια)

» ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

Το κάθε παιδί γίνεται δημοσιογράφος –μπορεί να φοράει και ταμπελίτσα της εφημερίδας, του ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού όπου εργάζεται– και παίρνει συνέντευξη από τον μετανάστη του. Το ερωτηματολόγιο είναι για όλους το ίδιο:

Σε ποια χώρα/τόπο/πόλη μετανάστευσε; /Γιατί έφυγε από τον τόπο του;/ Πώς ένιωσε στην αρχή, όταν έφτασε στον καινούριο τόπο;/ Πώς τον αντιμετώπιζαν οι κάτοικοι του τόπου όπου εγκαταστάθηκε;/ Πώς ένιωθε τον τόπο του (φύση, άνθρωποι, παλιά ζωή), όσο ήταν στην ξενιτιά;/ Οι μαθητές διαβάζουν συνεντεύξεις τους μέσα στην τάξη, εντοπίζουμε και συζητάμε τα κοινά σημεία ανάμεσά τους, τις διαφορές τους. Βγάζουμε συμπεράσματα. Δημιουργούμε έναν φάκελο με τις συνεντεύξεις. Τον εμπλουτίζουμε με ζωγραφιές μιας αγαπημένης εικόνας του τόπου μας. Φέρνουμε στην τάξη τη μουσική της, φωτογραφίες, ένα παραμύθι από εκεί τυπωμένο ή προφορικό.

5

Δημιουργική γραφή ή προφορικό παιχνίδι: «Ένα γράμμα από την Άννου».

Η Άννου επιστρέφει στον Καναδά μετά από δεκαπενθήμερες διακοπές στην Κάρπαθο, αφού αυτή και η οικογένειά της δέχτηκαν την πρόταση του Νικόλα, και του στέλνει ένα γράμμα για να του πει όλα όσα ένιωσε και σκέφτηκε μετά από αυτές τις διακοπές στον τόπο του. Τα παιδιά μπαίνουν στη θέση της Άννου, υιοθετούν τη δική της οπτική γωνία. «Αγαπημένε μου Νικόλα...» (Αν το συνθέσουν προφορικά, ο καθένας προσθέτει τη δική του πρόταση).

6

Δημιουργική γραφή ή προφορικό παιχνίδι: «Η τύχη μιας υπόσχεσης».

Συνεχίστε την ιστορία του Νικόλα γραπτά, ο καθένας με τον δικό του τρόπο. (Κατάφερε ή όχι ο Νικόλας να μάθει τη γλώσσα της Άννου; Τότε τι έγινε, τι άλλαξε, τι έμεινε ίδιο στα συναισθήματα, στις σχέσεις ή στις σκέψεις του Νικόλα για τον εαυτό του, για την Άννου, για τ' άλλα παιδιά αλλά και από την πλευρά της Άννου και των συμμαθητών της για τον Νικόλα;)

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Με Λένη Νιλουφέρ

>> ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

- 1** Η Νιλουφέρ αγαπάει πολύ τη δασκάλα της. Για ποιους λόγους;
- 2 Γνωριμία με τον δάσκαλο ή τη δασκάλα:** Η Νιλουφέρ ξέρει πολλά πράγματα για τη δασκάλα της. Εσείς θα θέλατε να μάθετε πράγματα για τη δική σας δασκάλα ή τον δάσκαλο; Γράψτε τις ερωτήσεις σας ή διαλέξτε να θέσετε σε αυτόν/αυτήν την πιο σημαντική.

- 3 Μικρή εργασία:** «Η ιστορία του ονόματός μας».

Οι μαθητές σηκώνονται και γράφουν τα ονόματά τους στον πίνακα (ειδικά αν έχουμε στην τάξη μας παιδιά από άλλες χώρες, στη γλώσσα τους). Ξέρετε τι σημαίνει το όνομά σας;/ Από πού προέρχεται (αρχαία ελληνική ή θρησκευτική παράδοση ή οικογενειακή επινόηση); / Μήπως κρύβει πίσω του έναν μικρό μύθο; Ποιος είναι αυτός;/ Ποιος σας έδωσε το όνομά σας;/ Για ποιο λόγο το διάλεξε;/ Σας αρέσει το όνομά σας; Αν θα διαλέγατε εσείς ένα όνομα για τον εαυτό σας, ποιο θα ήταν και γιατί;

Η Νιλουφέρ θέλει να μοιάσει στη δασκάλα της. Εσείς ποιο στοιχείο, χαρακτηριστικό, συμπεριφορά θα θέλατε να κρατήσετε από αυτήν ή αυτόν;

- 4 Παιχνίδι αυτοεκτίμησης και αποδοχής:** «Αγαπώ τον εαυτό μου».

Η δασκάλα βοήθησε τη Νιλουφέρ να αποδεχτεί και να αγαπήσει περισσότερο τον εαυτό της. Ας ζητήσουμε από τα παιδιά να γράψουν δύο θετικά χαρακτηριστικά για καθέναν από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές τους. Τα ανακοινώνουμε στην τάξη ή τα γράφει ο καθένας σε ένα μεγάλο χαρτί που κολλάμε στην πλάτη κάθε παιδιού. Η δασκάλα και ο δάσκαλος μπορούν να κάνουν το ίδιο για κάθε μαθητή τους.

- 5 Καταιγίδα ιδεών:** Ποια πράγματα νομίζετε ότι ενώνουν τα παιδιά όλου του κόσμου ανεξάρτητα από τη φυλή, τη θρησκεία, το έθνος στο οποίο ανήκουν; Ας γράψουμε στον πίνακα τις λέξεις που μας έρχονται στον νου.

- 6 Ζωγραφική και Δημιουργική Γραφή:** «Ένας πίνακας για μένα».

Με αφορμή τον πίνακα του Μονέ, που δείχνει η δασκάλα στη Νιλουφέρ, τοποθετείτε σε ένα power point διάφορους πίνακες ζωγραφικής ή τους φέρνετε σε έγχρωμη φωτοτυπία στην τάξη, τους δείχνετε στους μαθητές κι αυτοί διαλέγουν αυτόν που τους αρέσει περισσότερο. Τους παρατηρούν και γράφουν στο τετράδιό τους τις πέντε πρώτες λέξεις που τους έρχονται στο μυαλό. Έπειτα τους ζητάτε να γράψουν ο καθένας για τον δικό του πίνακα μια μικρή ιστορία. (Μπορούν περισσότερα από ένα παιδιά να διαλέξουν την ίδια ζωγραφιά. Θα γράψουν διαφορετική ιστορία).

Με αφορμή ένα βιβλίο...

Με Λένη Νιλουφέρ (συνέχεια)

>> ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ

7 Εκπαιδευτικό Δράμα: «Το γλυπτό της φιλίας».

Ένα παιδί στέκεται ακίνητο στη μέση της αίθουσας και τα υπόλοιπα έρχονται ένα ένα να ενωθούν μ' αυτό και με όλα τα άλλα αγγίζοντας κάποιον με όποιο τρόπο θέλουν, λέγοντας ταυτόχρονα τη λέξη ή τη φράση που τους έρχεται στο μυαλό όταν ακούν τη λέξη «φιλία». Μένουν όλα ακίνητα και σιγά σιγά σχηματίζεται το γλυπτό. Βγάζουμε φωτογραφία!

